

Parlamentní monarchie

- Anglie
- revoluce
 - z latinského *revolvere* (otáčet se, kroužit, obíhat)
 - proces, změna politického režimu, nejde o pouhou změnu osob ve vládě (převrat, puč)
 - typy
 - zdola
 - shora
 - zvenku (import revoluce)
 - průběh
 - náběh
 - tlak (zostřuje se napětí)
 - výbuch (akt násilí, lidi spojuje nenávisť)
 - rozkmit (rozkol revolucionářů) – umírnění, radikálové (ultras) a střed
 - záchyt (prosazení jedné strany) – většinou vítězí radikálové
 - revoluční diktatura (*utažení šroubů*, expanze)
 - zvrát (vyčerpání sil a zdrojů)
 - restaurační pokus
 - konsolidační převrat
- Anglická revoluce
 - 1640–1688
 - dynastie
 - Tudorovci – Alžběta I.
 - Stuartovci
 - Jakub I. – král Skotska a Anglie (od 1603)
 - Karel I.
 - Karel I.
 - nárůst sporů, napětí ve společnosti
 - vláda – snahy o absolutismus, omezování, rozpuštění parlamentu (od 11. století, původně poradní sbor krále, později právo schvalovat výběr daní)
 - ekonomika – zadlužování země, vysoké výdaje, tlak na podnikatele (vynucené půjčky, regulace podnikání)
 - náboženství – anglikánská církev (král) vs. puritáni (kalvinisté – opozice, proti absolutismu, emigrace, pilgrim fathers)
 - nestabilita – odpor proti vládě Angličanů ve Skotsku, Irsku
 - 1639 povstání ve Skotsku
 - časová posloupnost
 - vpád Skotů do Anglie
 - král musí povolát armádu – potřebuje peníze, jejichž výběr musí schválit parlament
 - svolání parlamentu
 - parlament požaduje nápravu chyb, ústup od absolutismu
 - pokus krále uzavřít parlament, zatknout vůdce

- rozkol
 - rozdělení země na dva tábory – občanská válka
- občanská válka
 - strany
 - Kavalíři – S, Z (zaostalejší oblasti), na straně krále (šlechta, církev, bohatí), Ruprecht Falcký
 - Roundheads – J, V, na straně parlamentu (obchodníci, řemeslníci, podnikatelé, sedláci), Oliver Cromwell
 - bitva u Naseby – král poražen, zajat, obviněn ze zrady
- 1649 – král popraven, nastolena republika
- revoluční rozkmit
 - parlament řídí zemi, objevují se rozpory
 - umírnění (presbyteři) – revoluce je u konce, snaha o dohodu, kompromis
 - radiklové (independenti, levelleři) – požadují např. všeobecnou rovnost, hlasovací právo pro všechny, půda pro všechny
 - nespokojenost s prací nezkušeného parlamentu
 - velká očekávání, netrpělivost
 - oddalování rozhodnutí a reforem
 - korupce
 - 1653 – parlament rozpuštěn Cromwellem, nastolena vojenská diktatura, v čele země Lord protektor
- vláda Lorda protektora
 - opory moci – armáda, policie, výzvědná služba, byrokracie
 - vláda v zájmu buržoazie, prosazuje svobodu podnikání a rozvoj
 - obchodní války s Nizozemím – zrození námořní velmoci, zákon navigační akta (zboží smí dovážet jen anglické lodě nebo loď ze země, kde bylo zboží vyrobeno; zákon namířen proti Nizozemí)
 - ovládnutí Irska
- 1658 – Cromwell umírá, vzrůstá počet stoupenců pro obnovení monarchie
- restaurace monarchie Stuartovců, na trůn usedá syn popraveného Karla I. – Karel II.
- Karel II.
 - musel přijmout podmínky parlamentu
 - profilují se dvě strany
 - Toryové – konzervativní, bohatá statkářská šlechta
 - Whigové – liberální, stoupenci v nižších vrstvách, podnikatelé, obchodníci
 - přijetí zákona habeas corpus (měj tělo) act – zákaz uvěznit člověka svévolně bez souhlasu soudu, zákaz mučení
- Jakub II.
 - syn Karla II.
 - příklon k absolutistické vládě
 - přestup na katolickou víru → svržen
 - “Glorious Revolution” (Slavná revoluce)
 - trůn nabídnut za jistých podmínek nizozemskému místodržícímu (manželovi Jakubovy dcery)
 - Vilém III. Oranžský

- podmínka – bill of rights (zákon o právech, 1689) = panovník bude vždy jednat ve shodě s parlamentem
- konstituční monarchie